

Datum: 25-02-2025

Onderwerp: standpunt Elker jeugdhulp en onderwijs

Geachte raadsleden,

Onlangs zijn wij gevraagd ons standpunt te geven over de vraag wat er voor nodig is om te voorkomen dat kinderen en jongeren in de jeugdzorg terechtkomen en hoe basis jeugdhulp van WIJ Groningen hier samen met andere partijen een bijdrage aan kan leveren. Hierbij ontvangt u ons standpunt.

We beginnen met kort te omschrijven met wat Elker doet en welke plek wij in het jeugdzorglandschap innemen om zo ons standpunt beter te kunnen plaatsen.

Elker jeugdhulp en onderwijs

Elker jeugdhulp en onderwijs (hierna Elker) helpt ouders, kinderen, jongeren en scholen in Noord-Nederland bij complexe opgroei-, onderwijs- en opvoedvragen door de inzet van (hoog)specialistische hulp. Daarbij sluiten we aan bij wat er al is en wat goed gaat, en zetten we in overleg met de betrokkenen, waaronder WIJ Groningen, die hulp in die de grootste kans op verbetering biedt. Dit gebeurt zoveel mogelijk ambulant. Als het nodig is verzorgt Elker langdurige hulp en onderwijs, eventueel via kleinschalige beschermde behandel-, woon- en onderwijsplekken voor kinderen en jongeren. Want volgens Elker heeft 'elk kind het recht om positief, veilig en zo thuis mogelijk op te groeien en duurzaam deel te nemen aan onze maatschappij.

Op dit moment werken we vanuit Elker op vele onderwerpen samen met (basis jeugdhulp) WIJ Groningen zoals het gezamenlijk opleiden van de Orthopedagoog Generalisten, een pilot met betrekking tot de inzet van een IPG-er gekoppeld aan de basisjeugdhulp en zijn er plannen om een pilot om de JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) aanpak binnen Elker te introduceren. Daarnaast vindt er op uitvoerend, management en bestuurlijk niveau veelvuldig overleg en afstemming plaats.

Transformatie JeugdzorgPlus

Elker staat voor een grote opgave, namelijk de transformatie van de JeugdzorgPlus. Het doel van de transformatie is het organiseren van betere en effectievere zorg, zodat jongeren de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben binnen een liefdevolle, stabiele en veilige omgeving. Hierdoor worden gesloten plaatsingen uiteindelijk overbodig. Dit betekent dat we toewerken naar het niet langer plaatsen van jongeren in de JeugdzorgPlus, oftewel gesloten instellingen op beveiligde, afgesloten terreinen. In plaats daarvan richten we ons op relationele veiligheid en zorg die jongeren in hun kracht zet en hen een veilige, stabiele omgeving biedt zonder ze af te sluiten van de buitenwereld. Om deze doelen te bereiken, realiseren we de komende jaren woon- en behandelvoorzieningen met een open karakter waar het inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen mogelijk blijft. Tegelijkertijd bouwen we verder aan hulp en behandeling thuis (ambulant) om opnames te voorkomen, delen we onze hoog specialistische kennis met het veld en zetten we stappen in het opbouwen en versterken van ambulante alternatieven (zoals het Integraal Netwerkversterkend Team). Hiermee willen we voorkomen dat jongeren uiteindelijk bij Elker in een verblijfsvoorziening geplaatst moeten worden.

Bovengenoemde transformatie vraagt om fundamentele keuzes en veranderingen die niet alleen de toekomst van de zorg voor kwetsbare jongeren en gezinnen bepalen, maar ook gevolgen hebben voor de betrokken organisaties en professionals, waaronder (de basis jeugdhulp) WIJ Groningen. De transformatie van de JeugdzorgPlus is nadrukkelijk een ketenbrede opgave waarbij het noodzakelijk is dat alle betrokken partijen samenwerken en waarbij de lokale teams een sleutelpositie vervullen.

Knelpunten in de keten

Op dit moment zien wij dat een groot deel van de jongeren (circa 70%) met een spoedmachtiging in de JeugdzorgPlus wordt geplaatst (i.p.v. een reguliere machtiging). De opschaling in aanloop naar plaatsing gebeurt te laat en zonder de juiste kennis/partijen erbij te betrekken. Wij zien dat er bij vrijwel geen enkele jongere die in de JeugdzorgPlus is geplaatst een (kwalitatief goede) gedeelde Verklarende Analyse is opgesteld waarmee al ruim voor plaatsing in de JeugdzorgPlus werd gewerkt. Verder constateren wij dat (hoog) specialistische ambulante hulp te weinig wordt ingezet ter voorkoming van plaatsing in de JeugdzorgPlus en dat er geen gedeelde visie is op risico's en het afwegen daarvan in casuïstiek waar veiligheidsvraagstukken spelen.

Dit leidt er onder andere toe dat er nog steeds jongeren in de JeugdzorgPlus geplaatst worden zonder plan (op basis van een analyse) en zonder dat ze dit hadden zien aankomen. Zij hebben niet de kans gevoeld om zich (proberen) aan te kunnen passen en/ of te kunnen stoppen met bepaalde gedragingen. Verder zien wij dat er jongeren geplaatst worden zonder dat er een zorgoverleg of spoedberaad is geweest waar ze bij aanwezig waren. En dat er nog steeds jongeren geplaatst en verplaatst worden zonder perspectief, dus zonder dat ze weten waar ze het voor doen en waar ze gaan wonen. Tot slot maken wij mee dat er geen overeenstemming is tussen jongere, ouders en andere gezaghebbenden over dat plaatsing nodig is.

Wij willen hierbij nadrukkelijk aangeven dat bovenstaande knelpunten breder spelen dan alleen de gemeente Groningen.

Nieuwe werkwijze voorkomen (spoed)plaatsingen/ uithuisplaatsingen

In de jeugdhulpregio Groningen is tijdens het Regionaal Bestuurlijk Platform Jeugd, waar onder andere namens de gemeente Groningen wethouder Molema aan tafel zit, aan de aanwezige jeugdhulpaanbieders gevraagd om te komen tot vernieuwende ideeën om uithuisplaatsingen te voorkomen en daarmee kosten te verminderen. Hierop hebben Accare, Lentis, Molendrift en Elker de handen ineengeslagen en een werkwijze ter voorkoming van het aantal en het verkorten van de duur van (spoed) plaatsingen in de JeugdzorgPlus uitgewerkt. De nieuwe werkwijze houdt onder andere in dat (hoog) specialistische expertise eerder betrokken moet worden door verwijzers/ jeugdconsulenten bij casuïstiek waar veiligheidsvraagstukken aan de orde zijn, verwijzers en professionals van aanbieders versneld geschoold moeten worden in het opstellen van een gedeelde verklarende analyse en dat het huidige Servicepunt¹ doorontwikkeld moet worden tot een Centrale Toegang van waaruit de benodigde expertise en ondersteuning bij het opstellen van een gedeelde verklarende analyse of inzet van ambulante programma's mogelijk is.

Heel concreet vragen wij dus van de medewerkers van de lokale teams, en daarmee ook van (de basis jeugdhulp van) WIJ Groningen, om:

- bij complexe problematiek en/ of een dreigende ver- en uithuisplaatsing samen met de betreffende jongere en ouders een gedeelde verklarende analyse op te stellen;
- tijdig specialistische ambulante alternatieven af te wegen en in te zetten mede op basis van een gedeelde verklarende analyse;
- tijdig hulp te vragen en elkaars (hoog specialistische) expertise te betrekken (door bijvoorbeeld het Servicepunt);
- op tijd en doorlopend het goede gesprek met jongere en hun omgeving te voeren over de risico's, dilemma's en veiligheid.

Door bovenstaande stappen consequent uit te voeren, sluiten we aan bij de vraag van jongeren en hun netwerk, voorkomen we uit huis- en verplaatsingen en versnellen we de uitstroom. Dit zien wij

¹ Het Servicepunt JeugdzorgPlus (JZ+) is in 2006 opgericht met het expliciete doel om gesloten opnames te voorkomen en/of te verkorten. Binnen het Servicepunt JZ+ werken Elker, Yorneo, Ambiq, JB Noord, PC Noord, Accare en VNN samen. Zij leveren allemaal (voornamelijk) hulpverleners die vanuit hun eigen expertise en ervaring meedenken in casuïstiek, maar daarnaast ook de casus (meteen) kunnen oppakken.

dan ook als de meest effectieve aanpak om bij (in potentie) complexe casuïstiek vroegtijdig te signaleren en tijdig passende interventies in te zetten. Daarom dient het de hoogste prioriteit te krijgen.

Wensen voor de toekomst

In uw verzoek om ons standpunt te delen stelde u een aantal vragen. Een deel beantwoorden we hierboven. Op een aantal vragen gaan wij hieronder explicieter in.

- *Welke waarde hecht uw organisatie aan samenwerking met andere ketenpartners binnen dit domein?*

Zoals eerder aangegeven is de transformatie van de Jeugdzorg(Plus) een ketenbrede opgave waarbij geen van alle betrokken partijen alle wijsheid in pacht heeft. Bij de ombouw van de JeugdzorgPlus is Elker afhankelijk van verwijzers en collega aanbieders. Simpelweg omdat wij niet alle kennis en expertise in huis hebben die nodig is om de meest passende hulp te bieden. Wij werken daarom samen met onder andere Accare, Ambiq, Lentis en Verslavingszorg Noord Nederland. Deze samenwerking zal de komende jaren geïntensiveerd moeten worden om het meest passende te kunnen blijven doen voor onze kinderen, jongeren en hun netwerk.

- *Hoe gaan jullie om met de schaarste aan personeel en financiële middelen, en wat zou hierbij een gezamenlijke oplossing kunnen zijn?*

Ook wij hebben te maken met schaarste aan personeel en financiële middelen. Op personeelsgebied zoeken we daarom steeds vaker de samenwerking met andere aanbieders. Een voorbeeld daarvan is het uitdoen van een vacature voor een psychiater samen met Accare. Daarnaast faciliteren we medewerkers in het gezamenlijk optrekken met medewerkers van andere aanbieders, pakken we opgaven gezamenlijk op en werken we samen met andere aanbieders om jeugdhulpaanbod in stand te kunnen houden. Hier valt zeker nog winst te behalen.

Daarnaast zijn wij ons ervan bewust dat (hoog) specialistische kennis van de medewerkers bij Elker schaars is. Het is een verantwoordelijkheid van allen (en dus ook van gemeenten) om hier zuinig mee om te gaan. Voorkomen moet worden dat de kennis versnipperd raakt en daarmee verloren gaat, bijvoorbeeld omdat gemeenten de specialistische kennis toe willen voegen aan hun lokale teams. Dit kan tot gevolg hebben dat (gebundelde) hoog specialistische kennis en expertise verdwijnt, generaliseert of dat de kennis en expertise niet meer voor iedereen beschikbaar is met mogelijke risico's voor de huidige ontwikkelingen in het onze en aanpalende jeugdhulpregio's.

- *Hoe gaat uw organisatie om met de spanning tussen het financieel model (meer cliënten betekent meer budget) en de wens om preventief te werken?*

Wij herkennen de beschreven spanning niet. Wij gaan voor de best passende oplossing voor jongeren en niet voor ons eigen belang. Als aantoonbaar blijkt dat een andere aanbieder een hulpaanbod heeft dat beter past bij de hulpvraag van de jongere dan dragen wij over. Als dat leidt tot het kleiner worden van Elker dan is dat een gevolg welke we accepteren.

Vanuit Elker willen we zoveel mogelijk uithuisplaatsingen voorkomen en dragen daaraan graag bij met onze expertise zodat ze geen gebruik hoeven maken van één van onze voorzieningen .

- *Waar zouden we als regio over vijf jaar willen staan op het gebied van preventie en basisjeugdzorg?*

Over vijf jaar is voor alle jongeren met een machtiging voor plaatsing in een residentiële voorziening een gedeelde verklarende analyse opgesteld en is voorafgaand aan een

uithuisplaatsing een ambulant traject of een tijdelijke plaatsing op een residentiële behandelplek ingezet of ten minste overwogen. Hiermee weten we spoedplaatsingen te voorkomen, hebben alle jongeren (met een machtiging) perspectief op onderwijs en een woonplek. Kortom, we doen wat nodig en passend is voor jongeren en hun netwerk.

Wij gaan er vanuit dat wij ons standpunt over de vraag wat er nodig is om te voorkomen dat kinderen en jongeren in de jeugdzorg terechtkomen en hoe basis jeugdhulp van WIJ Groningen hier samen met andere partijen een bijdrage aan kan leveren voldoende hebben onderbouwd. Graag gaan wij op 12 maart verder met u in gesprek tijdens de dialoogsessies.

Met vriendelijke groet,

Ina Huesken
Voorzitter Raad van Bestuur
Elker jeugdhulp en onderwijs